

forekommer centrale i den foreliggende sammenhæng, dvs. temaer som den sociale orden, social integration og solidaritet samt betingelser for samfundsinstitutionernes legitimitet, berøres næsten ikke, selv om de dog kunne have tjent som fælles referencepunkter, uden nødvendigvis at være underkastet præcis samme teoretiske og metodologiske tolkninger.

Endelig kunne sådanne grundlæggende, systematiske overvejelser måske også have sikret en noget bedre dækning af centrale områder, eventuelt i form af udnyttelse af tidligere undersøgelser (for eksempel arbejderklassens kampe fra 1870'erne, de sociale bevægelser i forbindelse med forfatningskampen i samme periode og modstandsbevægelsen under besættelsen).

Selv om jeg stiller mig lidt skeptisk til forsøg på udskillelse af »protest og oprør« som generelt, men distinkt forskningsfelt, står det indtryk uanfægtet, at bogens artikler hver på deres konkrete områder giver værdifulde og læseværdige bidrag til belysning af kollektive handleformer.

Heine Andersen
Center for Uddannelsesforskning
Handelshøjskolen i København

Yngve Möller, *Östen Undén. En biografi*, Stockholm: Norstedts Förlag, 1986, 576 s.

Manden, som var Sveriges udenrigspolitik, har man kaldt Östen Undén, og det med god grund. Først og fremmest var han Sveriges udenrigsminister fra 1945 til 1962, hvor han grundlagde og fastholdt den alliancefri udenrigspolitik. Forinden havde han været udenrigsminister 1924-26, herunder Sveriges repræsentant i Folkeforbundets Råd, formand 1937-45 for det i 1937 oprettede udenrigsudvalg og samtidig medlem af det udenrigspolitiske nævn. Herudover havde Undén været medlem af den permanente voldgiftsdomstol i Haag og fungeret som dommer i en række konkrete sager, blandt andet i 1933 mellem Bulgarien og Grækenland. For denne sidste indsats fik han i øvrigt den usædvanlige hædersbevisning at få et bjerg i Bulgarien opkaldt efter sig. Med i billedet hører også, at Undén var juridisk professor ved Uppsala Universitet samt i en årrække universitetskansler.

Alene Undéns arbejde som udenrigsminister gør det højst rimeligt at skrive en biografi, og forfatteren er vel rustet til den opgave. Han var fra 1948 til 1972 chefredaktør for *Arbetarbladet*, siden 1972 ambassadør. Vigtigere i denne forbindelse er, at han 1954-72 var socialdemokratisk medlem af Riksdagen og herunder medlem af såvel udenrigsudvalg som udenrigsnævn.

Forfatteren fremhæver i sit forord, at han i så vid udstrækning som muligt vil lade Undén selv komme til orde ved citater og »Enligt denna arbetslinje har jag varit återhållsam med egna kommentarer och tolkande synpunkter« (s. 10). Han lægger ikke større vægt på dokumentation, men har dog lavet et enkelt (for ikke at sige primitivt) noteapparat »til hjälp för speciellt intresserade«.

hjemmestyre. Lars Emil Johansens forslag blev forkastet med 121 mod 21 stemmer i folketinget. Desuden blev det fra dansk side afvist at inddrage spørgsmålet i hjemmestyreforhandlingerne, jfr. statsminister Anker Jørgensens famøse udtalelse: "Der er ikke noget at raffe om... Hvis man vil have ejendomsretten til Grønlands undergrund, må man tage konsekvensen og sige, at man ønsker at kappe båndene til Danmark over" (citeret efter Folke, 1978: 3).

En ukontrolleret "blow out" på den norske boreplatform "Bravo" i 1977 gav næring til debatten om miljø- og sikkerhedsspørgsmål – ikke mindst i relation til olieaktiviteterne i Grønland. Frygten for et lignende uheld i Davis strædet kombineret med dette arktiske miljøes særlige sårbarhed var baggrunden for en grønlandsk anmodning om at indstille den igangværende efterforskningsaktivitet, indtil sikkerhedsproblemerne var løst. Såvel et flertal i Grønlands landsråd som de grønlandske medlemmer af det fælles dansk-grønlandske "Styringsudvalg vedrørende mineralske råstoffer i Grønland" stod bag henstillingen. Men beslutningen var regeringens, og statsministeren afslog at følge sagen op med et krav om stop for boreaktiviteterne ved Vestgrønland.

Siden 1979 har situationen været en anden. Der blev – samtidig med hjemmestyrets indførelse – rokket ved den skæve kompetencefordeling, der ensidigt var i Danmarks favør. Med råstofloven fra 1979 blev den grønlandske undergrund et såkaldt "fællesanliggende". Det vil sige, at beslutningskompetencen nu er delt, således at der er såvel grønlandske som danske politiske myndigheder bag afgørelsen om at igangsætte olieaktiviteterne i Østgrønland. Derimod har ejendomsretsspørgsmålet endnu ikke været underkastet egentlig forhandling, hvilket da også gang på gang er påpeget og beklaget fra grønlandsk side. Også med hensyn til miljø- og sikkerhedsproblemerne er det vanskeligt at påvise, at man er kommet en løsning nærmere.

Derfor forekommer det paradoksalt, at man fra grønlandsk side – nu hvor der faktisk er mulighed for at påvirke udformningen af en grønlandsk råstofpolitik – har tilsluttet sig en beslutning, som kan resultere i olieaktiviteter, uden at de tidligere stillede krav er opfyldt. Nærværende artikel, der indeholder konklusionerne af en omfattende empirisk analyse af beslutningsprocessen på råstofområdet,¹ vil bidrage til en forklaring på denne tilsyneladende "politiske kovending".

I det følgende vil der blive foretaget en beskrivelse af, hvordan kravet om grønlandsk indflydelse på råstofpolitikken voksede sig stærkt i det tiår, der gik forud for hjemmestyrets indførelse. Videre vil det blive belyst, hvordan indflydelseskravet kom til at påvirke den eksisterende regulering af råstofområdet. Over for råstofordningens grundlæggende principper vurderes de faktiske indflydelsesrelationer. Det er med udgangspunkt i en beslutningsteoretisk ramme hensigten at vurdere, hvilke muligheder grønlandske politikere har/har haft for at øve indflydelse på udformningen af en grønlandsk råstofpolitik. Hvilken rolle spiller de enkelte administrative og politiske organer i beslutningsprocessens faser. Specielt vil det blive vurderet, om de faktiske indflydelsesrelationer kan siges at svare til råstofordningens intentioner om ligestilling mellem danske og grønlandske myndigheder. Den aktuelle og konkrete beslutning om den grønlandske oliekoncession vil kun sporadisk blive inddraget i analysen, der hovedsagelig vil være af generel karakter.